

CSERNUS TIBOR (1927-2007)

Asztali csendélet | *Still-life on the Table, 1984*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 73x115,5 cm
Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Csernus 1984

Kezdő ár | Starting price: 5 000 000 Ft | 14 493 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 9 000 000 Ft
Estimate: 20 290 – 26 087 EUR

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

- Legkedvesebb képem. Kassák Múzeum kiállítási katalógusai, kisebb kiadványai, Kassák Múzeum, Budapest, 2005. június 25. – szeptember 4., 2. (*Csendélet, 1977 körül* címmel)
- Csernus Tibor festőművész kiállítása. KOGART Ház, Budapest, 2006. január 6. – március 12, 63. (*Csendélet, 1977 körül* címen)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- Csernus Tibor. Szerk.: Varga Zsuzsa, Helikon Kiadó, Budapest, 2000. 35. kép (tévesen 1977 körülről datálva)

1. Jacopo de Empoli: *Csendélet, 1625 körül*
Puskin Múzeum, Moszkva

2. Luis Egidio Meléndez: *Csendélet lazaccal, citrommal és három edénnyel, 1772*
Prado Múzeum, Madrid

Érdekes jelenség, hogy Csernus Tibor milyen innovatív módon volt fogékony a hagyományokra. Soha sem ragadták el a legújabb divatos irányzatok, noha „mágikus realizmusával” a hatvanas évek első felében stílust teremtett a fiatal magyar képzőművészek körében,¹ Párizsba költözve pedig – szinte francia kortársait megelőzve –, volt egy hiperrealista korszaka,² valamint úgy tűnt, hogy nem kevésbé úttörő a nyolcvanas években a posztmodernnek körében figurális, új realista képeivel. Csernus műveire mindig jellemző volt az idő kétértelmősége, az a kettőség, amely egyszerre idézi a nagy mestereket, és utal az alakok, a motívumok, a megvalósítás, a megformálás vagy az észlelés tipikusan mai jel-

legére. Hiszen Caravaggio, Velázquez, Hogarth vagy Manet tapasztalatai nélkül festményei elképzelhetetlenek, mégis elkerülnek mindenféle utánpótlást és „historizálást”. A festészeti hagyományokat nem pusztán felidézi, hanem általuk eljut saját korának vizuális problémáihoz is. Létezik azonban egy másik kettőség, amely Csernus pályáján végigível: ez a valóságos való viszony, amely egyszerre módszer és kiindulási pont, továbbá ennek a természetlátásnak a művi kifejezése, átértelmezése, a kép képi mi-voltának kiemelése.

A nemzetközi áttörés fokozatosan történt Csernus karrierjében. Eleinte illusztrátorként aratott sikereket, a hetvenes évek elején pedig a kor-

társ figuratív művészetre szakosodott Claude Bernard Galéria művésze lett. A New York-i Metropolitan Museum of Modern Art 1985-ben nagyszabású Caravaggio kiállítást rendezett, amely jó alkalom volt a neves galéria számára, hogy Csernusnak az ebben az időben készített caravaggieszk képeit a tengeren túl is bemutassa. Így művei közvetlenül a nagynevű példaképpel váltak széleskörűen ismertté, és váltak összehasonlíthatóvá. A szinkronicitásra és párhuzamra a New York Times kritikusa is felfigyelt, aki helyesen hangsúlyozta, hogy a hasonlóság csupán a megvilágításban van, ahogyan Csernus a figurákat kiemeli, és relatíve a környezetet sötétségben hagyja.³ A két kiállítást látva,

az amerikai Arts Magazine-ban Jack Biel pedig olyan invenciózus festőnek nevezte Csernust, akinek művei tanúsítják, hogy mennyi mindent lehet tanulni még a mesterektől.⁴ Németh Lajos szerint Csernus a fotorealista korszaka után, a hetvenes évek végétől készít olyan zártkompozíciójú (biblikus) jeleneteket és csendéleteket, amelyek révén „eljutott a Képhez, az önmagát létrehozván autonóm szféráját megteremtő Festészethez”.⁵ Bennük az alakokat vagy a tárgyakat semmilyen külső logikai szervező elv vagy történet nem kapcsolja egymáshoz, mégis szigorú képegységbe állnak össze. Csernus a szerkesztési és technikai megoldásait tekintve a 17. és 18. századi spanyol és olasz

barokk festészet eszközeihez nyúlt. Előképként az előbb említett Caravaggió túl, többek között Luis Egidio Meléndez spanyol festő és Jacopo Chimenti da Empoli firenzei művész kamara-csendéleteit, Michelangelo da Campidoglio gyümölcsképeit, vagy Paolo Cattamara és Paolo Porpora nápolyi festők erdő-mélye darabjait lehetne megemlíteni.

A most aukcióra kerülő Csernus-*csendélet* egy semleges, barna térbe van helyezve. A háttér és az asztal színe olyan hasonló, hogy azt az érzetet keltik, mintha maga az asztal, lábak nélkül lebegne. Ezt a képzetet erősítik a gravitációnak fittyet hányó, lebomló salátalevél, amelyet az asztal legszélén egyensúlyozik, valamint a

kép jobb oldalán látható „repülő csészalj”-szerű porcelántányérok. A festő bravúros módon jelzi a tárgyak különféle textúráit: a fémtányér jeges keménységét, a saláta édességét, az érett körték édes puhaságát, vagy a fakosarak száraz tömörségét. Csernus alakos korabeli képeitől eltérően a fény itt nem alulról, és oldalról érkezik, hanem magasabbról és elszórtan, ezáltal némi természetességet kölcsönözve a képnek. Ugyanakkor mégis van egyféle „teatralitás”, ahogyan a tárgyakat elhelyezi, és szerepelteti.

FÖLDES LÉNA

1 Pernecky Géza később ezt a stílust szürrealizmusnak nevezte el.
2 Csernus Tibor 1964-től élt Párizsban.
3 Vivien Raynor: Art: Csernus in New York Debut. In: *New York Times*, 1985. márcs 15., page 24.
4 Jack Biel: A Letter to Tibor Csernus. In: *Arts Magazine*, 1985. máj.
5 Németh Lajos: Csernus Tibor és a Kép. In: *Literatura* 1987-1988. 175.